

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન
વિ.
ઈસ્લામ
(ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૩૧૮ વર્ષ ૨૦૦૫)
મે ૨૪, ૨૦૧૧

[અશોક કુમાર ગાંગુલી અને દીપક વર્મા, ન્યાયમૂર્તિઓ]

પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ – કલમો ૩૦૨ અને ૩૦૪ (ભાગ-II) – આરોપીએ પીડિતના માથા પર ઘાતક હથિયારથી પ્રહાર કર્યો, જેનાથી તેનું મૃત્યુ થયું – ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા અને આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી – હાઈકોર્ટે કલમ ૩૦૨ થી કલમ ૩૦૪ (ભાગ-II) માં સજા રૂપાંતરિત કરી કારણ કે આરોપીએ પહેલાથી જ છ વર્ષથી વધુ સમયની અટકાયત ભોગવી લીધી હતી – અપીલ પર ઠેરવેલ કે: સજા રૂપાંતરિતનો હુકમ ન્યાયસંગત નથી – સુસંગત પુરાવાઓની પૃષ્ઠભૂમિમાં, એવું કહી શકાય નહીં કે આરોપીને મૃતકને મારવાનો ઇરાદો ન હતો – સગીર ઝઘડા પછી જ્યારે આરોપી તેના ઘેર ગયો અને ઘાતક હથિયારથી સજ્જ થઈને પાછો આવ્યો ત્યારે આરોપીના ભાગે થોડી પૂર્વ-વિચારણા હતી અને તે ઇરાદાના અનુસંધાનમાં તેના શરીરના મહત્વના ભાગે તે હથિયારથી વારંવાર પ્રહાર કર્યા – ઉપરાંત, કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (૪) હેઠળ કેસ લાવવા માટેનું એક પણ તત્વ

સાબિત થયું નથી – આમ, હાઈકોર્ટનો હુકમ બાજુ પર રાખવામાં આવ્યો છે અને ટ્રાયલ કોર્ટનો હુકમ પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવ્યો છે.

ભારતનું બંધારણ, ૧૯૫૦ – અનુચ્છેદ ૧૩૬ – હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાનો હુકમ – દખલ – ઠેરવેલ કે: જ્યારે હાઈકોર્ટ દ્વારા વિચારણા ગેરસમજભરેલી અને વિકૃત હોય ત્યારે દખલ કરવા માટે અનુમતિપાત્ર છે.

ફોજદારી ન્યાયનું વહીવટ – બે દ્રષ્ટિકોણની શક્યતા – એક આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરે છે અને બીજો તેની નિર્દોષતા તરફ – અદાલતોએ આરોપીની તરફેણમાં દ્રષ્ટિકોણ અપનાવવો જોઈએ.

એવું આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે મીટિંગ માટે એકઠા થયેલા સામાવાળા નંબર ૧ અને અન્ય વચ્ચે બોલાચાલી થઈ હતી. સામાવાળા નંબર ૧ અને અન્ય લોકો ઘેર પાછા ગયા અને ફર્સાથી સજ્જ થઈને પાછા આવ્યા. સામાવાળા નંબર ૧ એ ફર્સાથી 'જે' ના માથા પર વારંવાર પ્રહાર કર્યો. ટ્રાયલ કોર્ટે સામાવાળા નંબર ૧ ને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા અને તેને આજીવન કેદની સજા ફટકારી. હાઈકોર્ટે સામાવાળા નંબર ૧ નો આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળનો દોષિત ઠરાવ બાજુ પર રાખ્યો અને તેને આઈપીસીની કલમ ૩૦૪ ભાગ-II હેઠળ રૂપાંતરિત કર્યો એ ધ્યાનમાં રાખીને કે સામાવાળા નંબર ૧ અને 'જે' વચ્ચેના સંબંધો સૌહાર્દપૂર્ણ હતા; કે 'જે' ના માથા પર સામાવાળા નંબર ૧ દ્વારા માત્ર એક જ પ્રહાર જીવલેણ સાબિત થયો; અને સામાવાળા નંબર ૧ એ પહેલેથી જ છ વર્ષથી વધુ સમયની અટકાયત ભોગવી લીધી હતી. તેથી, અપીલકર્તાએ વર્તમાન અપીલ દાખલ કરી. અપીલ મંજૂર કરતા, કોર્ટે

કોર્ટે ઠેરવેલ કે: ૧.૧ જ્યારે આ કોર્ટ અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ તેની હકુમતનો ઉપયોગ કરે છે, ત્યારે તે ચોક્કસપણે વિવેકાધીન હકુમતનો ઉપયોગ કરે છે પરંતુ ન્યાયમાં કોઈ અનિચ્છનીય વિકૃતિ નથી તેની ખાતરી કરવા માટે આવી વિવેકાધીન હકુમતનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. જો હાઈકોર્ટ દ્વારા વિચારણા

ગેરસમજભરેલી અને વિકૃત હોય, તો કાયદામાં એવી કોઈ વસ્તુ નથી જે આ કોર્ટને નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ તેની હકુમતનો ઉપયોગ કરતા અટકાવે જ્યારે રેકૉર્ડના પુરાવાના પ્રકાશમાં આવા નિર્દોષ છૂટકારાને જરાય ટેકો આપી શકાતો નથી. [પેરા ૧૫] [૮૯૬-એફ-એચ]

૧.૨ ફોજદારી કેસોમાં જો બે દ્રષ્ટિકોણ શક્ય હોય, એક આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરે છે અને બીજો નિર્દોષતા તરફ, તો જે દ્રષ્ટિકોણ આરોપી માટે અનુકૂળ હોય તે અપનાવવો જોઈએ. ન્યાયની વિકૃતિ અટકાવવામાં આવે તેની ખાતરી કરવી એ કોર્ટની સર્વોચ્ચ વિચારણા છે. દોષિતના નિર્દોષ છૂટકારામાંથી ઉદ્ભવનારી ન્યાયની વિકૃતિ નિર્દોષ વ્યક્તિને દોષિત ઠેરવવાથી ઓછી નથી. નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામેની અપીલ પર વિચાર કરતી અપીલ કોર્ટે અનુસરવાનો સિદ્ધાંત માત્ર ત્યારે જ દખલ કરવાનો છે જ્યારે તેમ કરવા માટે આકર્ષક અને નોંધપાત્ર કારણો હોય. [પેરા ૧૬ અને ૧૭] [૮૯૭-એ-સી]

૧.૩ નિર્દોષ છૂટકારો ઉલટાવતી વખતે, આ કોર્ટ ધ્યાનમાં રાખે છે કે આરોપીની તરફેણમાં નિર્દોષ હોવાની પૂર્વધારણા નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ દ્વારા મજબૂત કરવામાં આવે છે અને જો હાઈકોર્ટનો દ્રષ્ટિકોણ વાજબી હોય અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પર આધારિત હોય, તો આ કોર્ટે દખલ કરવી જોઈએ નહીં. જો કે, જો આ કોર્ટનો અભિપ્રાય છે કે નિર્દોષ છૂટકારો વાજબી દ્રષ્ટિકોણ પર આધારિત નથી, તો તે સમગ્ર સામગ્રીની સમીક્ષા કરી શકે છે અને નિર્દોષ છૂટકારાને રદ કરતો ન્યાયી નિર્ણય લેવા માટે અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ આ કોર્ટની હકુમત પર કોઈ મર્યાદા રહેશે નહીં. [પેરા ૧૮, ૨૦] [૮૯૮-સી-ડી]

૨.૧ એવું કહી શકાય નહીં કે સામાવાળા નંબર ૧ ને મૃતકને મારવાનો ઇરાદો ન હતો. તે સાચું હોઈ શકે છે કે શરૂઆતમાં સામાવાળા નંબર ૧ ની કોઈ પૂર્વ-વિચારણા કે ઇરાદો ન હતો પરંતુ ઇરાદો સ્થળ પર વિકસી શકે છે અને હાજર કેસમાં, જ્યારે સામાવાળા નંબર ૧ એ સગીર ઝઘડાવાળી મીટિંગમાં હાજરી આપ્યા પછી, સામાવાળા નંબર ૧ ઘેર ગયો અને ઘાતક હથિયાર ફર્સથી સજ્જ

થઈને ઘટનાસ્થળે પાછો આવ્યો ત્યારે સામાવાળા નંબર ૧ ના ભાગે થોડી પૂર્વ-વિચારણા હતી અને તે ઈરાદાના અનુસંધાનમાં મૃતકને તેના શરીરના મહત્વના ભાગે તે હથિયારથી વારંવાર પ્રહાર કર્યા અને ખૂબ જ ગંભીર ઈજાઓ પહોંચાડી. સામાવાળા નંબર ૧ સામેના આ સુસંગત પુરાવાઓની પૃષ્ઠભૂમિમાં, સામાવાળા નંબર ૧ ના આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ થી આઈપીસીની કલમ ૩૦૪ (ભાગ II) માં દોષિત ઠરાવનું રૂપાંતરણ ટકાવી શકાતું નથી અને હાઈકોર્ટનો સમગ્ર અભિગમ વિકૃત ન હોય તો ગેરસમજભરેલો છે. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ દોષિત ઠરાવનો ચુકાદો અને હુકમ મંજૂર કરવામાં આવે છે અને તે પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે છે. [પેરા ૧૨ અને ૧૩] [૯૯૫-ડી-એચ; ૯૯૬-એ-બી]

૨.૨ આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (જ) હેઠળ કેસ લાવવા માટે, પુરાવાઓ દર્શાવવા આવશ્યક છે કે આરોપીએ કોઈપણ પૂર્વ-વિચારણા વિના અને જુસ્સાની ગરમીમાં અને અયોગ્ય ફાયદો લીધા વિના કામ કર્યું હતું અને તેણે ફૂર અથવા અસામાન્ય રીતે વર્તન કર્યું ન હતું. આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (જ) ને આકર્ષવા માટે આ સંજોગોમાંથી દરેકને સાબિત કરવા જરૂરી છે અને તેમાંથી માત્ર કેટલાકને સાબિત કરવપૂરતા [પૂરતા] નથી. કેસના તથ્યોમાં, આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (જ) હેઠળ કેસ લાવવા માટે પુરાવાઓમાંથી ઉપરોક્ત એક પણ ઘટક સાબિત થયું નથી. વિરુદ્ધનું હાઈકોર્ટનું તારણ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની સંપૂર્ણ વિરુદ્ધ છે. [પેરા ૧૩ અને ૧૪] [૯૯૬-બી-ડી]

સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. વિ. સહાય એ.આઈ.એર. ૧૯૮૧ એસસી ૧૪૪૨; સ્ટેટ ઓફ એમપી વિ. બચ્છુદાસ (૨૦૦૭) ૯ એસસીસી ૧૩૫; સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. પરવીન કુમાર (૨૦૦૫) ૯ એસસીસી ૭૬૯; રાજેશ કુમાર વિ. ધરમવીર ૧૯૯૭(જ) એસસીસી ૪૯૬; સ્ટેટ ઓફ યુપી વિ. અબ્દુલ ૧૯૯૭(૧૦) એસસીસી ૧૩૫; સ્ટેટ ઓફ યુપી વિ. પ્રેમી ૨૦૦૩(૯) એસસીસી ૧૨; સ્ટેટ ઓફ ટીન વિ. સુરેશ ૧૯૯૮(૨) એસસીસી ૩૭૨; સ્ટેટ ઓફ એમપી વિ. પલટન મલ્લાહ ૨૦૦૫(૩) એસસીસી ૧૬૯; ગૌરીશંકર શર્મા વિ. સ્ટેટ ઓફ

યુપી એ.આઈ.એર. ૧૯૯૦ એસસી ૭૦૯; સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિ. પિંપળે
એ.આઈ.એર. ૧૯૮૪ એસસી ૬૩; સ્ટેટ દિલ્લી એડમિનિસ્ટ્રેશન વિ. લક્ષ્મણ
કુમાર ૧૯૮૫ (૪) એસસીસી ૪૭૬; ધર્મા વ. નિર્મલ સિંહ ઉર્ફે બિટ્તુ અને
અન્ય ૧૯૯૬ (૭) એસસીસી ૪૭૧ – આધાર રાખવામાં આવ્યો.

કેસ કાયદો સંદર્ભ:

એ.આઈ.એર. ૧૯૮૧ એસસી ૧૪૪૨ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
(૨૦૦૭) ૯ એસસીસી ૧૩૫ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
(૨૦૦૫) ૯ એસસીસી ૭૬૯ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
૧૯૯૭(૪) એસસીસી ૪૯૬ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
૧૯૯૭(૧૦) [૧૯૯૭(૧૦)] એસસીસી ૧૩૫ – આધાર રાખવામાં આવ્યો –
પેરા ૧૮
૨૦૦૩(૯) એસસીસી ૧૨ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
૧૯૯૮(૨) એસસીસી ૩૭૨ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
૨૦૦૫(૩) એસસીસી ૧૬૯ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
૧૯૭૯ (૨) એસસીસી ૨૯૭ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
એ.આઈ.એર. ૧૯૯૦ એસસી ૭૦૯ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
એ.આઈ.એર. ૧૯૮૪ એસસી ૬૩ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૧૮
૧૯૮૫ (૪) એસસીસી ૪૭૬ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૨૦
૧૯૯૬ (૭) એસસીસી ૪૭૧ – આધાર રાખવામાં આવ્યો – પેરા ૨૦

ક્રિમિનલ અપેલેટ હુકમત: ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૩૧૮ વર્ષ ૨૦૦૫.

જયપુર બેન્ચ ખાતે રાજસ્થાન માટેની હાઈકોર્ટ ઓફ જ્યુડીકેચરના તારીખ
૧૯.૨.૨૦૦૩ ના ડીબી ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૦૧ વર્ષ ૧૯૯૭ ના ચુકાદો અને
હુકમ સામે.

અપીલકર્તા તરફથી ડૉ. મનીષ સિંઘવી, એએજી, અંસાર અહેમદ ચૌધરી.

સામાવાળા તરફથી સી.એલ. સાહુ, રાજેન્દ્ર સાહુ, હેમા સાહુ, રિષભ સાહુ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ગાંગુલી દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોની દલીલો સાંભળી.

૨. રાજસ્થાન રાજ્ય ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૦૧ વર્ષ ૧૯૯૭ અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૩૮૦ વર્ષ ૧૯૯૭ એમ બે અપીલોનો નિકાલ કરતા હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૯.૨.૨૦૦૩ ના ચુકાદા સામે અપીલ કરી રહ્યું છે. રાજ્યની અપીલ ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૪૦૧ વર્ષ ૧૯૯૭ ના સંબંધમાં છે. ઉપરોક્ત ક્રિમિનલ અપીલમાં હાઇકોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા દ્વારા, તે અન્ય આરોપીઓની દોષિત સાબિત થવાની પુષ્ટિ કરી છે, એટલે કે, રુજદાર, ઇલિયાસ, મુવીન અને મન્ના આઈપીસીની કલમ ૩૨૩ હેઠળ પરંતુ કેદની સજા લાદવાને બદલે દંડ વધારીને તેમને આપવામાં આવેલી સજામાં ફેરફાર કર્યો છે.

૩. આરોપી અશ્વુ, ગુન્યેરી, મોહમ્મદા, કલ્ટો, રોશન અને તિટ્ટા ની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને તેમને આઈપીસીની કલમ ૧૪૮ અને ૩૩૬/૧૪૯ હેઠળના આરોપોમાંથી નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

૪. જ્યાં સુધી ઇસ્લામનો સંબંધ છે, હાઇકોર્ટે આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળનો તેનો દોષિત ઠરાવ બાજુ પર રાખ્યો અને ઇસ્લામે પહેલેથી જ છ વર્ષથી વધુ સમયની અટકાયત ભોગવી લીધી છે તે ધ્યાનમાં રાખીને તેને આઈપીસીની કલમ ૩૦૪ ભાગ II હેઠળ રૂપાંતરિત કર્યો. હાઇકોર્ટે ઇસ્લામ પર રૂ. ૩૦,૦૦૦ (રૂપિયા ત્રીસ હજાર) નો દંડ પણ લાદ્યો અને ઠેરવ્યું કે તે ન્યાયના ઉદ્દેશ્યોને પૂર્ણ કરશે.

૫. તે ચુકાદા સામે અપીલ કરતા, જ્યારે રાજ્યએ આ કોર્ટ સમક્ષ સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન દાખલ કરી, ત્યારે આ કોર્ટની બેન્ચે, રજા આપતી વખતે, નીચેનો હુકમ પસાર કર્યો:—

"વિલંબ માફ કરવામાં આવ્યો.

માત્ર સામાવાળા નંબર ૧-ઈસ્લામની હદ સુધી રજા મંજૂર કરવામાં આવી. અન્ય સામાવાળાઓ અંગે સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી છે.

માત્ર રૂ. ૧૦,૦૦૦/- ની રકમમાં જામીનલાયક વોરંટ જારી કરો જેમાં તેના દ્વારા નિયુક્ત તારીખો પર અથવા આ કોર્ટ સમક્ષ નિર્દેશિત મુજબ ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ આરોપી-સામાવાળા નંબર ૧ ની રજૂઆત જરૂરી છે. જામીન બોન્ડ ટ્રાયલ કોર્ટના સંતોષ મુજબ પૂરા પાડવામાં આવશે."

૭. તેથી, અમારા પરીક્ષણનો હેતુ સામાવાળા નંબર ૧ ના સંબંધમાં આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ થી આઈપીસીની કલમ ૩૦૪ ભાગ II માં સજાના રૂપાંતરણનો હુકમ પસાર કરવામાં હાઈકોર્ટે તેની ન્યાયિક વિવેકાધીન સત્તાનોયોગ્ય રીતે [યોગ્ય રીતે] ઉપયોગ કર્યો હતો કે કેમ તે પ્રશ્ન પૂરતો મર્યાદિત છે. આ સંદર્ભમાં એવું જણાવી શકાય કે ટ્રાયલ કોર્ટે, એટલે કે, એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેન્સજ જજ [સેશન્સ જજ], દીગની કોર્ટે સામાવાળા નંબર ૧ ને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા અને તેને આજીવન કેદની સજા અને રૂ. ૧૦૦૦/- નો દંડ ફટકાર્યો, ડિફોલ્ટ થવા પર, વધુ છ મહિનાની કેદ.

૮. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા દ્વારા અમને લઈ જતી વખતે પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૭, પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૮, પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૧૨, પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૧૬ અને પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૧૭ ના પુરાવાઓ પર આપણું ધ્યાન દોર્યું અને રજૂઆત કરી કે આ બધા નજરે જોનાર સાક્ષીઓ છે અને ગુના આચરવામાં સામાવાળા નંબર ૧ ની સંડોવણી વિશે આ નજરે જોનાર સાક્ષીઓના સુસંગત પુરાવા છે, એટલે કે, જેનુની હત્યા. આપણા વિચારણા માટે સંબંધિત ભૌતિક તથ્યો એ છે કે ઘટનાની તારીખે, એટલે કે ૧૮.૩.૧૯૮૮ ના રોજ, મસ્જિદના સમારકામ માટે કેટલાક ભંડોળ ઊભું કરવા માટે સવારે એક મીટિંગ યોજાઈ હતી અને ઉક્ત

મીટિંગમાં, મીટિંગ માટે ભેગા થયેલા સામાવાળા નંબર ૧ અને વિસ્તારના અન્ય વિવિધ વ્યક્તિઓ વચ્ચે બોલાચાલી થઈ હતી. ત્યાં એકઠા થયેલા એક વ્યક્તિએ પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૭ ને કહ્યું કે તે મસ્જિદના સમારકામ માટે જાહેર ભંડોળની ઉચાપત કરવામાં વિશ્વાસઘાત કરી રહ્યો હતો. ત્યાં એકઠા થયેલા લોકોમાં મામૂલી ધક્કામુક્કી થઈ હતી. ઉપરોક્ત સાક્ષીઓના સુસંગત પુરાવા છે કે ત્યારબાદ, સામાવાળા નંબર ૧ અન્ય લોકો સાથે ઘેર ગયો અને 'ફરસા' સજ્જ થઈને પાછો આવ્યો. એ પણ સુસંગત પુરાવા છે કે સામાવાળા નંબર ૧ એ ફર્સાથી જેનુના માથા પર ત્રણ વાર પ્રહાર કર્યા. આ પુરાવા પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૭, પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૮, પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૧૬ અને પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૧૭ દ્વારા સતત પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યા છે. પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૧૨ જણાવ્યું કે ઈસ્લામે જેનુ પર તેના માથા પર ફર્સાથી પ્રહાર કર્યો પરંતુ કેટલી વાર તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૯. આ સાક્ષીઓના પુરાવાની પ્રશંસા કરતા, ટ્રાયલ કોર્ટે એવા તારણ પર પહોંચી કે સામાવાળા નંબર ૧ ને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકાય છે અને તે મુજબ તેને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો અને તેને આજીવન કેદની સજા ફટકારી. હાઈકોર્ટે મૃતક પરની ઈજાઓની નોંધ લીધી છે. મૃતક પરની ઈજાઓ નીચે મુજબ છે:

૧. માથાના ડાબા ફ્રન્ટલ પ્રદેશ પર ૭ સે.મી. X ૧ સે.મી. X હાડકા ઊંડી એક ઈન્સાઈઝ વૂડ.
૨. માથાના જમણા ફ્રન્ટલ પ્રદેશ પર ૬.૫ સે.મી. X ૧ સે.મી. X હાડકા ઊંડી એક ઈન્સાઈઝ વૂડ.
૩. માથાના જમણા પેરીએટલ પ્રદેશ પર ૮ સે.મી. X ૧ સે.મી. X હાડકા ઊંડી એક ઈન્સાઈઝ વૂડ.

૧૦. પીફ [ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી] ૩ ડૉ. અશોક કુમાર ગુપ્તાએ તેમના પુરાવામાં જણાવ્યું કે મૃતકના મૃત્યુનું કારણ મગજના કોમ્પ્રેશન અને કોમા તરફ

દોરી જતી માથાની ઇજાને કારણે હતું. ઇજાઓની પ્રકૃતિ પરથી, તે સ્પષ્ટ છે કે તેઓ ઘાતક અને તીક્ષ્ણ હથિયારથી કરવામાં આવ્યા હતા અને નિઃશંકપણે ફર્સા તેવું જ એક હથિયાર છે.

૧૧. આ પુરાવાના સંદર્ભમાં, હાઇકોર્ટનો ચુકાદો તદ્દન આશ્ચર્યજનક છે. હાઇકોર્ટે પેરા ૧૨ માં સામાવાળા નંબર ૧ નો દોષિત ઠરાવ આઇપીસીની કલમ ૩૦૨ થી આઇપીસીની કલમ ૩૦૪ ભાગ II માં રૂપાંતરિત કરતી વખતે ઠેરવ્યું કે સામાવાળા નંબર ૧ અને મૃતક જેનું વચ્ચેના સંબંધો સૌહાર્દપૂર્ણ હતા અને મૃતકના માથા પર ઇસ્લામ દ્વારા માત્ર એક જ પ્રહાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તે જીવલેણ સાબિત થયો હતો. હાઇકોર્ટે વધુમાં જણાવ્યું કે સામાવાળા નંબર ૧ દ્વારા પહોંચાડવામાં આવેલી ઇજા પૂર્વ-વિચારણાવાળી ન હતી અને સામાવાળા નંબર ૧ એ કોઈ અયોગ્ય ફાયદો લીધો ન હતો અથવા ફૂર રીતે વર્તન કર્યું ન હતું અને તે મુજબ, સામાવાળા ઇસ્લામનો કેસ આઇપીસીની કલમ ૩૦૦ સાથે જોડાયેલા સ્પષ્ટીકરણ IV દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો છે અને તેને માત્ર આઇપીસીની કલમ ૩૦૪ ભાગ II હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકાય છે.

૧૨. ઉપર ચર્ચા કરાયેલા સુસંગત પુરાવાઓના સંદર્ભમાં હાઇકોર્ટ દ્વારા ઉપરોક્ત તર્કની પ્રશંસા કરવામાં અમે નિષ્ફળ જઈએ છીએ. એવું કહી શકાય નહીં કે સામાવાળા નંબર ૧ ને મૃતકને મારવાનો ઇરાદો ન હતો. સગીર ઝઘડાવાળી મીટિંગમાં હાજરી આપ્યા પછી, સામાવાળા નંબર ૧ ઇસ્લામ સત્તાવાર રીતે તેના ઘેર ગયો અને ઘાતક હથિયાર એવા ફર્સાથી સજ્જ થઈને પાછો આવ્યો. ત્યારબાદ, તેણે માનવ શરીરના મહત્વના ભાગ એવા માથા પર ફર્સાથી વારંવાર પ્રહાર કર્યા અને ખૂબ જ ગંભીર ઇજાઓ પહોંચાડી. તે સાચું હોઈ શકે છે કે શરૂઆતમાં સામાવાળા નંબર ૧ ની કોઈ પૂર્વ-વિચારણા કે ઇરાદો ન હતો પરંતુ તે સારી રીતે સ્થાપિત થયેલ છે કે ઇરાદો સ્થળ પર વિકસી શકે છે અને હાજર કેસમાં, જ્યારે તે તેના ઘેર ગયો હતો અને ઘાતક હથિયારથી સજ્જ થઈને ઘટનાસ્થળે પાછો આવ્યો હતો અને તે ઇરાદાના અનુસંધાનમાં મૃતકને તે હથિયારથી વારંવાર અને તેના શરીરના મહત્વના ભાગે પ્રહાર કર્યા હતા ત્યારે સામાવાળા નંબર ૧ ના ભાગે

થોડી પૂર્વ-વિચારણા હતી. સામાવાળા નંબર ૧ સામેના આ સુસંગત પુરાવાઓની પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ કોર્ટનો અભિપ્રાય છે કે સામાવાળા ઇસ્લામના આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ થી આઈપીસીની કલમ ૩૦૪ ભાગ II માં દોષિત ઠરાવનું રૂપાંતરણ ટકાવી શકાતું નથી અને હાઈકોર્ટનો સમગ્ર અભિગમ વિકૃત ન હોય તો ગેરસમજભરેલો છે.

૧૩. સામાવાળા નંબર ૧ નું કૃત્ય ચોથા અપવાદ હેઠળ આવી રહ્યું છે તેવું હાઈકોર્ટનું તારણ બિલકુલ ટકાવી શકાતું નથી. એ સ્પષ્ટ છે કે સામાવાળા નંબર ૧ એ પ્રથમ ઉદાહરણમાં મૃતક પર પ્રહાર કર્યો ન હતો, પરંતુ તેણે ઘટનાસ્થળ છોડ્યા પછી, તેના ઘેર ગયો અને પછી ફર્સાથી સજ્જ થઈને પાછો આવ્યો ત્યાર પછી સમયના અંતરાલ પછી તેના પર પ્રહાર કર્યો. આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (જ) હેઠળ કેસ લાવવા માટે, પુરાવાઓ દર્શાવવા આવશ્યક છે કે આરોપીએ કોઈપણ પૂર્વ-વિચારણા વિના અને જુસ્સાની ગરમીમાં અને અયોગ્ય ફાયદો લીધા વિના કામ કર્યું હતું અને તેણે ફૂર અથવા અસામાન્ય રીતે વર્તન કર્યું ન હતું. આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (જ) ને આકર્ષવા માટે આ સંજોગોમાંથી દરેકને સાબિત કરવા જરૂરી છે અને તેમાંથી માત્ર કેટલાકને સાબિત કરવા પૂરતા નથી.

૧૪. આ કેસના તથ્યોમાં, આઈપીસીની કલમ ૩૦૦ ના અપવાદ (જ) હેઠળ કેસ લાવવા માટે ઉપરોક્ત ઘટકોમાંથી એક પણ પુરાવામાંથી સાબિત થયું નથી. વિરુદ્ધનું હાઈકોર્ટનું તારણ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની સંપૂર્ણ વિરુદ્ધ છે.

૧૫. સામાવાળા નંબર ૧ ના વિદ્વાન વકીલે અરજ કરી છે કે જ્યારે હાઈકોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ છૂટકારાનો હુકમ આપવામાં આવ્યો હતો અને સામાવાળા નંબર ૧ એ ૬ વર્ષની કેદ ભોગવી લીધી હતી ત્યારે આ કોર્ટે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ તેની હકુમતનો ઉપયોગ કરીને દખલ કરવી જોઈએ નહીં. સામાવાળા નંબર ૧ ના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આગળ વધારવામાં આવ્યા મુજબ કાયદામાં એવી કોઈ સંપૂર્ણ પ્રસ્તાવના નથી. જ્યારે આ કોર્ટ અનુચ્છેદ ૧૩૬

હેઠળ તેની હકુમતનો ઉપયોગ કરે છે, ત્યારે તે ચોક્કસપણે વિવેકાધીન હકુમતનો ઉપયોગ કરે છે પરંતુ ન્યાયની વિકૃતિ નથી તેની ખાતરી કરવા માટે આવી વિવેકાધીન હકુમતનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે. જો હાઈકોર્ટ દ્વારા વિચારણા ઉપર indicated [દર્શાવ્યા મુજબ] ગેરસમજભરેલી અને વિકૃત હોય, તો કાયદામાં એવી કોઈ વસ્તુ નથી જે આ કોર્ટને નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામે અનુચ્છેદ ૧૩૬ હેઠળ તેની હકુમતનો ઉપયોગ કરતા અટકાવે જ્યારે રેકૉર્ડના પુરાવાને જોતાં આવા નિર્દોષ છૂટકારાને જરાય ટેકો આપી શકાતો નથી.

૧૬. ફોજદારી કેસોમાં ન્યાયના વહીવટ દ્વારા પસાર થતો સુવર્ણ દોરો એ છે કે જો બે દ્રષ્ટિકોણ શક્ય હોય, એક આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરે છે અને બીજો નિર્દોષતા તરફ, તો જે દ્રષ્ટિકોણ આરોપી માટે અનુકૂળ હોય તે અપનાવવો જોઈએ. ન્યાયની વિકૃતિ અટકાવવામાં આવે તેની ખાતરી કરવી એ કોર્ટની સર્વોચ્ચ વિચારણા છે. દોષિતના નિર્દોષ છૂટકારામાંથી ઉદ્ભવનારી ન્યાયની વિકૃતિ નિર્દોષ વ્યક્તિને દોષિત ઠેરવવાથી ઓછી નથી.

૧૭. નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ સામેની અપીલ પર વિચાર કરતી અપીલ કોર્ટે અનુસરવાનો સિદ્ધાંત માત્ર ત્યારે જ દખલ કરવાનો છે જ્યારે તેમ કરવા માટે આકર્ષક અને નોંધપાત્ર કારણો હોય.

૧૮. આમ, આવા કેસોમાં, આ કોર્ટ સામાન્ય રીતે દખલ કરશે નહીં સિવાય કે એ. પુરાવાઓના મૂલ્યાંકનમાં કેટલીક સ્પષ્ટ દુર્બળતા દ્વારા તારણ દૂષિત થાય છે. (સ્ટેટ ઓફ ચુ.પી. વિ. સહાય, એ.આઈ.એર. ૧૯૮૧ એસસી ૧૪૪૨ પેરા ૧૯-૨૧ માં) બી. તારણ વિકૃત છે. (સ્ટેટ ઓફ એમપી વિ. બચ્છુદાસ, (૨૦૦૭) ૯ એસસીસી ૧૩૫ પેરા ૧૦ માં અને સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. પરવીન કુમાર (૨૦૦૫) ૯ એસસીસી ૭૬૯ પેરા ૯ માં) સી. હુકમ કાયદા અને હકીકતની નોંધપાત્ર ભૂલોથી પીડાય છે (રાજેશ કુમાર વિ.

ધરમવીર ૧૯૯૭(૪) એસસીસી ૪૯૬ પેરા ૫ માં)
ડી. હુકમ કાયદાની ગેરસમજ અથવા પુરાવાઓની ખોટી પ્રશંસા પર આધારિત છે
(સ્ટેટ ઓફ યુપી વિ. અબ્દુલ ૧૯૯૭(૧૦) એસસીસી ૧૩૫; સ્ટેટ ઓફ યુપી
વિ. પ્રેમી ૨૦૦૩(૯) એસસીસી ૧૨ પેરા ૧૫ માં)
ઈ. હાઈકોર્ટે ન્યાયની વિકૃતિમાં પરિણમતો ભૂલભરેલો અભિગમ અપનાવ્યો છે
(સ્ટેટ ઓફ ટીન [ટી.એન.] વિ. સુરેશ ૧૯૯૮(૨) એસસીસી ૩૭૨ પેરા ૩૧
અને ૩૨ માં; સ્ટેટ ઓફ એમપી વિ. પલટન મદ્દાહ ૨૦૦૫(૩) એસસીસી ૧૬૯
પેરા ૮ માં)
એફ. નિર્દોષ છૂટકારો અસંબંધિત આધાર પર આધારિત છે (અરુણાચલમ વિ.
સાધનાથમ્ ૧૯૭૯(૨) [૧૯૭૯(૨)] એસસીસી ૨૯૭ પેરા ૪ માં)
જી. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દોષિત ઠરાવવાના હુકમને ઉલટાવવામાં હાઈકોર્ટે પોતાની
જાતને સંપૂર્ણપણે ગેરમાર્ગે દોરી છે (ગૌરીશંકર શર્મા વિ. સ્ટેટ ઓફ યુપી,
એ.આઈ.એર. ૧૯૯૦ એસસી ૭૦૯)
એચ. ચુકાદો ગંભીર કાનૂની દુર્વળતાઓથી કલંકિત છે (સ્ટેટ ઓફ મહારાષ્ટ્ર વિ.
પિંપળે, એ.આઈ.એર. ૧૯૮૪ એસસી ૬૩ પેરા ૭૫ માં)

૧૯. નિર્દોષ છૂટકારો ઉલટાવતી વખતે, આ કોર્ટ ધ્યાનમાં રાખે છે કે
આરોપીની તરફેણમાં નિર્દોષ હોવાની પૂર્વધારણા નિર્દોષ છૂટકારાના હુકમ દ્વારા
મજબૂત કરવામાં આવે છે અને જો હાઈકોર્ટનો દ્રષ્ટિકોણ વાજબી હોય અને રેકૉર્ડ
પરની સામગ્રી પર આધારિત હોય, તો આ કોર્ટે દખલ કરવી જોઈએ નહીં.

૨૦. જો કે, જો આ કોર્ટનો અભિપ્રાય છે કે નિર્દોષ છૂટકારો વાજબી
દ્રષ્ટિકોણ પર આધારિત નથી, તો તે સમગ્ર સામગ્રીની સમીક્ષા કરી શકે છે અને
નિર્દોષ છૂટકારાને રદ કરતો ન્યાયી નિર્ણય લેવા માટે આ કોર્ટની હકુમત પર કોઈ
મર્યાદા રહેશે નહીં (જુઓ ૧૯૮૫(૪) એસસીસી ૪૭૬ પેરા ૪૫ માં;
૧૯૯૬(૭) એસસીસી ૪૭૧ પેરા ૪ માં)

૨૧. ઉપરોક્ત કારણોસર, સામાવાળા નંબર ૧ ના સંબંધમાં આઈપીસીની કલમ ૩૦૨ થી આઈપીસીની કલમ ૩૦૪ ભાગ II માં દોષિત ઠરાવના રૂપાંતરણની હદ સુધી આ કોર્ટ હાઈકોર્ટના ચુકાદાને મંજૂર કરી શકતી નથી. આ કોર્ટ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ દોષિત ઠરાવનો ચુકાદો અને હુકમ મંજૂર કરે છે અને તેને પુનઃસ્થાપિત કરે છે. સામાવાળા નંબર ૧ ના જમીન બોન્ડ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે. તેને ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તરત જ શરણાગતિ સ્વીકારવા અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેને લાદવામાં આવેલી સજા ભોગવવા માટે નિર્દેશિત કરવામાં આવે છે.

એન.જે.

૨૨. આ પ્રકારે રાજ્યની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.